

Мада сам очекивала да резултат референдума буде такав какав је био, морам да признам да ме је након признања проглашене независности Косова од западне Европе и Америке депресија као последица осећања да си немоћан ухватила већ следећег дана. У последњих десетак дана дошла сам до закључка да они који имају моћ немају, нажалост, способност разумевања и поштовања основних принципа и обавеза. Поред овог, недостаје им систем самоконтроле, нарочито приликом давања изјава.

Недавно сам слушала америчког секретара спољних послова Кондолизу Рајс како на постављено питање америчког новинара „А шта са случајем Баскијаца?“, одговара: „Али то је нешто сасвим друго, Косово је млада демократија и треба јој пружити помоћ.“ Амерички секретар спољних послова, закључујем огорчена овим одговором, очигледно нема способност самоконтроле која је неопходна у дипломатији. Или је једноставно арогантна пошто мисли да је свет недовољно интелигентан, те му се зато може одговорити на овакав начин. Међутим, о свему овоме нема сврхе писати и понављати у бескрај речи оптужбе, подносити жалбе, износити приговоре. Нико их не слуша.

Не постоји оправдање за поступак Запада и Сједињених Држава у вези са ситуацијом на Косову. Ни под којим условима не може се правдати одузимање територије једном народу да би се иста поклонила другом, без обзира на то који је однос мањинског и већинског становништва на тој територији, и ко је и шта одлучио на референдуму. Међутим, таква чињеница у неким случајевима јесте релевантна, као што је, према тврђењу америчког секретара и њених савезника на западноевропском нивоу, случај Баскијаца. Међутим, у другим случајевима, као са Косовом, ова чињеница није релевантна, због чега сматрам да неће бити продуктивно освртати се на ово из дана у дан.

Оно на шта би се требало осврнути је то да је ситуација за Србе таква каква јесте и да ће таква вероватно и остати. Мало шта ће моћи да се измени. Руси никада нису испољили превелики интерес за Србе. Овај тренутак у историји је додуше мало другачији, тренутно им одговара да се тако понашају и питање је колико ће још тај њихов интерес трајати. Они који верују да ће потрајати, наивни су, или немају довољно искуства о томе како дипломатија великих сила функционише. Они који од Кине очекују нешто, након свега биће разочарани, јер Кина има много сопствених проблема карактеристичних за нацију која бројчано обухвата једну шестину света, немају времена, ни воље да се дубински посвете проблемима других.

Међутим, о позицији Срба може се разговарати (писати) и на други начин, а то је да у овој ситуацији има, поред депресивних елемената, и неких позитивних. Најважнији је свакако тај да су Срби први пут у својој историји у могућности да живе сами. Коначно!

У принципу, ја се противим било каквом мултикултурализму. Он не функционише нигде. Запад и Америка немају дуговечно искуство живота у мултикултурној заједници и зато, тврдим, они не знају о чему говоре. Нација која је кохерентна, која има један језик и где је становништво везано истом историјом, традицијом и вером, има најбоље могућности да и у најтежим условима нађе најбоље решење. Не треба никад изгубити из вида да су Албанци друге вере, имају другачији језик и другу традицију и, у принципу, немају ни најмању жељу да се нама прилагођавају, као што ни ми не желимо да се прилагођавамо њима. Заједница са њима била би, прво, мултикултурни пакао, а друго, с временом би, због тога што би српска нација као већинска морала њима као мањини стално да чини уступке – законске, економске, језичке, политичке – довела до тога да би се српски национални идентитет разводнио за кратко време.

Треба се сетити како је све то изгледало у социјалистичкој Југославији и видети зашто мултикултурализам није успео. Ваљало би подсетити се и тога како је због заједништва, због по сваку цену одржавања мултикултурних односа у Титовој Југославији, Србија увек морала да се одриче својих интереса. Један од начина да се сачува тадашња југословенска заједница био је, не заборавимо, и обуздавање „моћи“ Србије, односно отимање њене територије, оно такозвано осамостаљивање покрајина као аутономних јединица. А знамо шта је то значило и до чега је довело кад је Косово у питању.

Неоправдано је, и поред свега, одузимање територије, и то је оно што у свима нама изазива огорчење. Енглеска, која је заједно са Америком, Француском и Аустралијом, већ сутрадан по референдуму признала независност Косова, не трепнувши је, сетимо се, упутила своју моћну морнарицу у одбрану Фокландских острва, неколико хиљада научних миља удаљених од енглеске територије, под изговором да су ова далека острва (на домаку Аргентине) енглеска територија. Улазак у рат са Аргентином објашњен је свету (прозирно оправдање које је већина земаља ипак прихватила) неспорним правом енглеске државе да сачува и брани своју територију. Међутим, колико су ова два случаја слична – случај Косова и Фокландских острва, односно да ли се уопште могу упоређивати, може да буде питање дебате. На Фокланду данас живе Енглези, чак се и Аргентинци који тамо живе изјашњавају као грађани Велике Британије. Са Албанцима на Косову тако нешто никада не би могло да буде случај. Зар ико верује да би они било када пристали добровољно да живе у српској држави и да ли треба ризиковати и од ове, преостале Србије опет правити федерацију?

На поменутој конференцији за штампу секретар Рајс била је у једној ствари делимично у праву. Одговорила је да у случају Косова треба схватити да овде говоримо о нечему што је почело да се догађа 1389. године и да је можда време за Србе да се коначно помире са губитком Косова након шест стотина година. Можда јесте време да се прихвати чињеница да смо Косово почели да напуштамо (или губимо ако нам тако више помаже) пре више од шестсто година, и да сви разлози које смо наводили да Косово треба да остане наше, као и оправдања која смо себи и другима пружали зашто смо одлазили током векова, сада више не играју никакву улогу. Осим можда сентименталну.

Жалосна је истина да Срби не могу да живе на Косову због чувеног албанског екстремног национализма, али је још жалосније да већина Срба то и не жели из истог и многих других разлога. И ако не желимо да живимо на Косову, зашто онда, по сваку цену, желимо да ти исти Албанци, од којих су највећи број екстремни националисти, живе са нама у истој држави? Не заваравимо себе, а ни друге, фантазијама да Албанци нису на Косову. На Косову су и тамо ће и остати. Не постоји начин, у савременим условима светске климе либералног схватања мултикултурализма, да се ово промени, да ће се десити да Албанци преко ноћи заувек оду са Косова. Ако Косово остане са Србијом, остаће и Албанци у њој. А да ли стварно Срби желе, после искуства у разноразним мултикултурним заједницама, да наставе да живе у још једној мултикултурној заједници?

Први пут у својој историји, након свега што се догађало, Србија ће коначно моћи да се окрене себи. Моћи ће да приступи – отворено и без страха да не увреди друге у оквиру заједнице – решавању својих јединствених проблема, и на начин како то њој одговара (наравно, уз свесрдно залагање за интересе и права свих оних који живе у њој). Први пут у својој историји Срби имају могућност да почну од мање замршеног почетка. И ако ничему другом, баш у овој чињеници треба гледати светлу тачку.